Slovo se stalo Beránkem Božím

P?vod materiálu
Ji?í Tengler
Po?adí v lekci
32

Téma

Kristus se v o?ích svých vyznava?? stává bezbranným beránkem, na n?hož dopadá nespravedlivá zloba a jenž je vydán na smrt.

Cíl

- P?edstavit d?tem výraznou biblickou metaforu beránka Božího.
- Starším d?tem se p?iblíží i d?jinný dosah metafory na ?eskobratrskou tradici.

Pro u?itele

Biblický text: J 1,19–34; J 19

Výkladové poznámky

Jan píše své evangelium z odstupu. S nadhledem rozjímá nad tím, co je psáno u ostatních evangelist?. Snaží se odhalit a vystihnout co nejširší souvislosti Ježíšova životního p?íb?hu. Proto už na samotném po?átku knihy ?teme z?etelný odkaz k Ježíšov? smrti: Kristus teprve vstupuje na ve?ejnost — jde za Janem ke k? tu —, a již je nazna?ena jeho smrt. K?titel ?íká: „Hle, beránek Boží, který snímá h?ích sv?ta!“

Beránek byl b?žné ob?tní zví?e jak v židovském, tak v pohanském prost?edí. K d?ní mezi lidmi a božstvy odnepam?ti pat?ila smrt ob?tin, avšak pojetí, co p?esn? smrt ob?ti pro ob?tníka znamená ?i p?sobí, bylo velmi r?znorodé. Jak m?že n?kdo nést / snímat cizí h?íchy? Na to nemáme p?ímo?aré vysv?tlení.

K židovským velikonoc?m pat?il hod beránka, kde však zví?e neumírá jako ob?? za viny, nýbrž jako sou?ást vypráv?ného p?íb?hu o záchran?. V Egypt? byly berán?í krví ozna?eny dve?e, aby se jim vyhnula záhuba. Smrt beránka otevírá lidem cestu k životu — to je spojnice mezi Kristovou smrtí a naším vykoupením.

Beránek jakožto bezbranné mlád? je vydán na milost a nemilost okolí. Kristus se v Jeruzalém? dostává do rukou nep?átel, kterým se nem?že bránit. Tím je podoben beránkovi. Stává se p?edm?tem kruté vojácké zábavy, která zat?eného znevažuje a mu?í. Odsouzenci na smrt bývali ?asto ve?ejn? zam??ováni.

Popis Ježíšova utrpení (pašije) je u Jana obdobn? podrobný jako u ostatních evangelist?. Práv? vypráv?ní o Kristov? ponížení bylo od po?átku ve st?edu zájmu k?es?an?, nebo? ukazuje, kolik stojí naše spása. Kdyby Kristus nebyl ší?il evangelium, t?chto hr?z by byl býval ušet?en.

Zat?ený Ježíš se ocitl mezi dv?ma ohni — na jedné stran? šéf okupa?ní ?ímské moci Pilát, na druhé p? edstavitelé domácího židovského národa. Pilát sice nic proti Ježíšovi nemá, ale chce mít od žid? klid, tak proti své v?li svolí k poprav?. Židé žádají nejvyšší moc o hrdelní trest, je jim vyhov?no, musí však skousnout pohoršlivý nápis „Ježíš Nazaretský, král Žid?“.

Pilát paradoxn? navazuje na K?titelovo „Hle, beránek Boží“ (J 1,29) a prohlašuje „Hle, ?lov?k“ (J 19,5) a „Hle, váš král“ (J 19,14)

Na popravišt? Ježíš pravd?podobn? nenesl celý k?íž, jenom p?í?né b?evno. Smrt uk?ižováním byla velmi zdlouhavá a trýznivá. Odsouzenec se dusí, jelikož se mu pod vahou klesajícího t?la svírá hrudník. Zlomení nohou urychlí smrt, nebo? t?lo již jimi není nadleh?ováno. Ježíš byl natolik zmu?en, že umírá rychleji než druzí. (v. 34)

Beránek se stal jedním z obraz? Krista. Nejen jako zbitý, ale i jako Vzk?íšený. Již ve Zjevení Janov? na konci Bible sedí Beránek na tr?nu — jedin? on, pro lásku a pravdu ponížený, je hoden vládnout sv?tu. Bývá též zobrazován s korouhví jako v?dce zástupu v?rných, n?kdy s doprovodným nápisem „Zvít?zil Beránek náš, následujme ho.“ Takto si beránka dala do znaku i Jednota bratrská. Tajní evangelíci se po toleran?ním patentu hlásili k „ví?e Beránkov?“. Objevuje se v našich modlitebnách, je otišt?n ve zp?vníku. ?et?z synodního seniora rovn?ž nese znak beránka (na rubu je Bible s kalichem).

Úskalí

Ne?íkejte, že Ježíš musel zem?ít, aby svou krví zaplatil náš dluh. (T?ebaže se tento zkratkovitý motiv objevuje v n?kterých písních ?i modlitbách.) B?h není obchodník, který odpušt?ní sm??uje za prolitou krev. Odpouští i bez ní — zadarmo! Samotný Ježíš nás u?il modlitb? „odpus? nám naše viny“ bez ohledu na jakoukoliv ob?tinu. Ježíš zem?el kv?li nám, jelikož kv?li nám žil a hlásal evangelium, což se mocným nelíbilo a odpravili jej jako nevinného beránka. Ježíš nám tak mocn? sv?d?il o Bohu, odpoušt?jícím všechny h?íchy, až jej to stálo život. Tak na sebe vzal náš h?ích, zem?el za náš h?ích.

Pozor na antisemitské výpov?di. U Jana jsou sice Ježíšovými protivníky židé, ovšem nikoli jako židé uvízlí ve svém židovství, nýbrž jakožto p?edstavitelé starého sv?ta. Neli?te židy jako ty, kdo pokazil Boží dobré dílo, jež Kristus musel p?ijít napravit. Mnozí židé se snažili up?ímn? konat dobré dílo (i p?i procesu s „rouha ?em“ Ježíšem), avšak práv? staré lidství narazilo na hranice této snahy. Ježíš umírá také vinou zkreslených p? edstav o Bohu, které mají jeho protivníci.

Odkazy

Odkazy na starší p?ípravky, pracovní materiály a další najdete pod textem úlohy.

Pro d?ti

P?edškoláci

Kdo z vás má doma n?jaké zví?e. Ko?ku, psa, k?e?ka…? Hrajete si s ním rádi? Jak je velké? Vzpomenete si, jak vypadalo, když bylo malé? Zví?ecí mlá?ata jsou v?tšinou ješt? milejší a roztomilejší než dosp?lá zví?ata.

Takže zjistíme: Kdo vid?l kot?? Št?n?? Ku?e? Ptá?e? H?íb?? K?zle ?i jehn?? (D?ti se mohou hlásit.) Když si chcete hrát s mlád?tem, musíte být opatrní. Nemá mnoho síly, je k?ehké, zranitelné. Je velmi snadné mu ublížit. Možná také víte, že v lese ?i jinde ve volné p?írod? šelmy úto?í práv? na mlá?ata, protože se dají snadno ulovit.

V dávných dobách, kdy žil Pán Ježíš, lidé moc nechovali ko?ky nebo psy, takže se ani nemohli mazlit s ko? aty nebo se št??aty. Zato bylo všude hodn? ov?ích stád. (Proto se v Bibli taky píše ?asto o pastý?ích — Abraham, král David, pastý?i v Betlém? o vánocích, Hospodin je m?j pastý?.) Lidé dob?e znali ovce a jeh? ata. D?ti si ur?it? hrály s malými ove?kami a s malými beránky. Jenže lidé pot?ebují jíst. Proto ?as od ?asu vybrali ze stáda n?jakého beránka a porazili jej. (Tak se tomu ?íká, když se zabíjí domácí zví?e kv?li jídlu:

porážka.) Tehdy to mnohokrát vid?l snad každý, v?etn? d?tí. Bezbranný beránek um?e pod ?eznickým nožem. Nikomu nic špatného neud?lal, p?esto musí zem?ít, aby se lidé mohli najíst a žít. Asi byste byli smutní, kdyby to byl zrovna váš oblíbený beránek.

V kostele se vypráví o Ježíši Kristu, co všechno dobrého pro lidi ud?lal a jak jim dával radost z Pána Boha. O Ježíšovi se také ?íká, že je beránek. Beránek Boží. Zlí lidé ho nem?li rádi. Vadilo jim, že Ježíš je na druhé lidi hodný. Proto zlí lidé Ježíše zabili. Ocitl se v jejich rukou a byl bezbranný úpln? jako ten beránek. Mohli si s ním d?lat, co cht?li. Zbili ho, posmívali se mu, sebrali mu šaty, plivali na n?j a nakonec ho poslali na smrt. Aby ho všichni vid?li, p?ibili ho na k?íž na pahorku za m?stem. Pro Ježíšovy p?átele to bylo velmi smutné. V?d?li: to všechno zlé jej potkalo kv?li nám. Kdyby s námi nemluvil, kdyby nám nepomáhal, nikoho by nenaštval a z?stal by na živu.

Ale Pán B?h Ježíše ve smrti nenechal. Probudil jej z mrtvých a vrátil jej do života. (Stalo se to v ned?li, proto se v ned?li scházíme k oslav? i my.) Ježíš te? žije nový život u Boha.

Na obrázku máte beránka Božího. Není to oby?ejný beránek. On byl zabit, ale zvít?zil nad smrtí. Proto drží zvláštní prapor. Taková korouhev bývala nošena p?ed zástupem poutník? nebo voják?, aby v?d?li, kam jít. Ježíš, Beránek Boží, nám ukazuje sm?r. Že máme jít za ním cestou lásky, odpušt?ní a radosti z Boha. Taková je Beránkova cesta života. Následujme jej. (D?ti mohou vybarvit korouhev svou oblíbenou barvou — Ježíš zve k následování i je s jejich vnímáním.)

Mladší školní d?ti

Ježíš vyr?stal jako docela oby?ejný chlapec v m?ste?ku Nazaret. Nejspíše stejn? jako jeho otec Josef byl tesa ?em a to zhruba do svých t?iceti let. Teprve potom odešel z domu a za?al p?sobit mezi lidmi. Oznamoval jim, a? se radují, že Boží království je blízko. Podobn? mluvil i Jan K?titel, který navíc ješt? no?il lidi do vody v ?ece Jordánu — k?til je na znamení, že starý sv?t odnáší voda a že všechny lidské viny smývá Boží odpušt?ní.

Jednou za Janem K?titelem k Jordánu p?išel i Ježíš. Když ho Jan uvid?l, ?ekl: „Hle, beránek Boží, který snímá h?íchy sv?ta.“ Nikdo kolem po?ádn? nechápal, o ?em mluví. Pro? najednou n?jaký beránek, a k tomu ješt? Boží? Všichni v?d?li, jak tomu s beránky chodí. Ješt? než stihnou vyr?st, jsou poraženi a posláni do kuchyn?. Co má Ježíš spole?ného s beránky, které ?eká krvavá smrt, v tu chvíli ješt? nikdo netušil. Ovšem Jan K?titel, který byl prorokem, správn? rozpoznal, že Ježíš to ve sv?t? bude mít mezi spoustou nep?átel t? žké, ale také, že B?h bude v?rn? stát na jeho stran?. A to vše kv?li h?ích?m nás lidí.

Uplynulo n?kolik let. Ježíš se stal velmi známým ?lov?kem. Nesed?l doma, nýbrž procházel celou zemí. Všude se dával do ?e?i s lidmi, mluvil k zástup?m, pomáhal chudým, uzdravoval nemocné. A p?itom stále lidem p?ipomínal, že nejsou ve sv?t? opušt?ni ?i ztraceni. Pán B?h je má rád a stará se o n?. Mnoha zlým lidem však vadilo, co Ježíš ?íkal a d?lal. Jak prý m?že v?d?t, že B?h je tak velmi dobrý a laskavý k h?íšník? m! Ježíšovi nep?átelé se proto rozhodli, že Ježíše zabijí. Obžalovali jej, že znevažuje jejich náboženství a p? ivedli ho p?ed nejvyššího vládce zem?, p?ed Piláta. Celým jménem se jmenoval Pontius Pilát — vzpomenete si, kdy se o n?m mluví v kostele? Ve vyznání víry ?íkáme o Ježíšovi: „Trp?l pod Pontským Pilátem, byl uk? ižován a um?el.“

Ježíšovo utrpení bylo veliké. Nap?ed jej zatkli, spoutali ho a p?ivedli jej k výslechu. Když Kristus odpovídal velekn?zi, jednomu ze strážc? se jeho chování zdálo málo uctivé, a tak ude?il Ježíše do obli?eje. Potom se Ježíš dostal p?ed samotného Piláta. ?ímané si ne?íman? nevážili, proto Pilát nechal Ježíše klidn? zbi?ovat. Vojáci upletli z trnitého proutí korunu a tu nasadili Ježíšovi na hlavu. Hodili mu p?es ramena jakýsi pláš?, aby vypadal jako král. A tak se mu posmívali. „Když jsi mluvil o svém království, tak kraluj!“ P?itom jej tloukli do obli?eje. Dav kolem k?i?el. „Uk?ižuj! Uk?ižuj!“ Pilát je poslechl a poslal Ježíše na popravišt?. Musel si nést d?ev?nou kládu, na niž jej potom p?ibili. Ruce a nohy mu prorazili h?eby a vzty?ili ho vzh?ru. Ježíš na k?íži umíral v obrovských bolestech. Nad hlavou m?l nápis, který oznamoval jeho provin?ní: Ježíš

Nazaretský, král židovský. (Zkratka latinských slov je INRI.) Jelikož byl mu?ením velmi vy?erpaný, zem?el Ježíš ješt? p?ed soumrakem. Než vydechl naposledy, ?ekl: „Dokonáno jest.“

Ježíšovi p?átelé se postarali o mrtvé t?lo. Josef z Arimatie m?l poblíž nový hrob ve skále. Do n?j Ježíše uložili. U?edníci byli zd?šeni, co se Ježíšovi stalo. Byl zabit, jako se na velikonoce zabíjejí beránci. Nikomu nic zlého neud?lal, p?esto musí zem?ít. Byl úpln? bezbranný jako jehn? ?i jiné mlád?. A všechno to zlé jej potkalo kv?li nám. Kdyby s námi nemluvil, kdyby nám nepomáhal, nikoho by nenaštval a z?stal by na živu. Možná už tehdy si n?kdo vzpomn?l na slova Jana K?titele: „Hle, Beránek Boží, který snímá h?íchy sv?ta.“ Pozd?ji si to uv?domili i mnozí další a dodnes se o Kristu mluví jako o Božím Beránku.

Pán B?h Ježíše ve smrti nenechal. Probudil jej z mrtvých a vrátil jej do života. (Stalo se to v ned?li, proto se v ned?li scházíme k oslav? i my.) Ježíš te? žije nový život u Boha. Jelikož zvít?zil nad smrtí, bývá ?asto malován jako beránek, který nese korouhev. Prapor, vyzdvižený nad hlavu, aby jej bylo vid?t a mohly jej následovat zástupy. D?íve takto chodili poutníci nebo vojáci. I my pat?íme k t?m, kdo následují Krista zabitého kv?li lásce a pravd?. To on nám ukazuje cestu života.

Starší školní d?ti

Asi každý ?ech slyšel o Janu Husovi a husitech. Mén? lidí už ví, že se od husit? odd?lila ?ást v??ících, kte?í cht?li žít poslušný život podle Kristova evangelia a nezarmucovat Pána Boha svými špatnými ?iny. Ta skupina si ?íkala „Jednota bratrská“. Byla to sice malá církev, ale významná. P?eložila do ?eštiny Bibli — Bibli kralickou, složila ?adu povedených písni?ek, z nichž n?které zpíváme dodnes. Pat?il k ní i Jan Amos Komenský. Tato Jednota bratrská si dala do znaku beránka s korouhví. Korouhev se d?íve nosila v ?ela zástupu poutník? ?i voják?, aby v?d?li kam jít. Beránek Boží Ježíš Kristus nám ukazuje cestu.

V dobách náboženské nesvobody byla Jednota bratrská zakázána, když po 150 letech císa? kone?n? povolil i jiné než jen katolické náboženství, mnozí z tajných evangelík? ?íkali, že pat?í k ví?e Beránkov?. N?kte?í odešli do ciziny, v N?mecku založili vlastní m?ste?ko a vyrazili i na misie do zámo?í. Pon?vadž tito brat?i nepocházeli z ?ech, nýbrž z Moravy, ?íká se jim ve sv?t? Moravští brat?i. Ve znaku mají toho samého beránka. Také my pat?íme k pokra?ovatel?m dávné Jednoty bratrské. Synodní senior nosí na slavnostním ?et ?zu plaketu, kde je beránek vyobrazen.

(D?ti se mohou pokusit p?eložit anglický nápis ve znaku Jednoty bratrské.)

Liturgie

Písn?

Pro? jen ml?íš, Pane (SV 267); *Ó hlavo plná trýzn?* (EZ 320,1–3); *V nebi je tr?n* (SV 360)

Biblický text k zapamatování

Byl trápen a poko?il se, ústa neotev?el; jako beránek vedený na porážku. (Iz 53,7a)

Rituál

Na plakátu spole?n? hledejte obrázek, který symbolizuje dnešní vypráv?ní.

Zapalte sví?ku jako znamení sv?tla, chy?te se kolem dokola za ruce a opakujte ?i zpívejte refrén „Ty jsi hoden žehnání a chvály, tvoji moc a sílu slavíme. P?ed tebou se Pane Kriste, Král? králi, dobrovoln? skláníme.“ (SV 215, EZ 632)

Na za?átku setkání m?žete recitovat úvod Janova Prologu (J 1,1): Na po?átku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo byl B?h.

Okénko do bohoslužeb

Pokud máte v kostele ?i modlitebn? obrázek beránka, využijte ho a upozorn?te na n?j. (N?kdy m?že být sou? ástí k?titelnice!) Pokud ne, sáhn?te po zp?vníku a nechte najít d?ti písn? 281, 198, 528.

Pro? máme ve zp?vníku (v kostele) obrázek beránka?

Znamená to, že jsme pastý?i? Ne. Beránek je obrazem Ježíše Krista. Beránek nikoho nep?em?že. Naopak, kdekdo jej m?že zbít. Nebo zabít. Což je smutné a což se stalo i Ježíšovi samotnému. Kdyby Ježíš nebyl tolik pomáhal druhým lidem, nevadil by mocným a nestal by se ob?tí jejich hn?vu a nenávisti. Ale on to pro nás i za tu cenu ud?lal. Proto na n?j lidé vd??n? vzpomínají. Vzpomínali na n?j naši p?edkové, kte?í jej tady v kostele / ve zp?vníku nechali zobrazit. Práv? o Ježíšovi jako o Beránku Božím si budeme dnes povídat v ned?lce.

Modlitba

Dobrý Bože, chceš pro nás život pokojný a š?astný. Poslal jsi svého Syna, aby žil s námi a p?inesl nám radost. My víme, že vadil mnoha zlým lidem a že za evangelium zaplatil životem. Zem?el jako bezbranný beránek, ale neumíral nadarmo. Svou ob?tí probouzí i v nás víru a lásku. D?kujeme. Amen.

Kam dále
Znak Jednoty bratrské k vybarvení
Beránek k vybarvení
Obrázek synodního seniora s ?et?zem a zobrazením beránka
Odkaz na píse?
Pro? jen ml?íš, Pane
Ó hlavo plná trýzn?, b?d, ran i soužení
V nebi je tr?n (SV360)
Cílová skupina
P?edškolní
Mladší školní
Starší školní
Katechetické cykly
Dál p?ece nejdeme sami IV (s apoštoly, s Janem a celou církví)
Biblický odkaz (kat)
Jan 1,19–15,34
Jan 19